

Izdanje #3

1/8/2016

Priče iz ličkog kraja

*Preko kapele, Ličke gore zelene,
Tamo su cure garave.*

Samo se kod nas kaže
"Je pa kadi si ti?"
A čovik stoji pred tobom.

priče iz ličkog kraja

Zavičajni Klub Stajnica

www.stajnica.com

Uredništvo

Faljen Isus i Marija!

Je Bog daj, evo nas jopet svami. Kako ste nam i je Vam bilo vruće ? Ma znate ča bome je bilo pricvrljilo i to dobro. Petrova prošla bome i sveta Marija Mandalena a i evo nam skoro i Velika Maša na vrati. Bilo i pisme i nogometa i veselja, bome smo i naletili i na stare prijatelje ke nismo vidili već vagun godin, i znate da je lipo kad se naš narod skupi pa makar jednom godišnje. Ma ča da Vam kažemo padolazilo svita iz Australije, Amerike i iz Njemacke i Austrije i Svice a domaci iz Zabrega, Reke, bome i podolazili i od svakud drugud ke već ni bilo ni za vidit ni za čut godinami.

Kako od Vas čujemo jedni ste nam išli namore, drugi ostali u ladovini a trećima bome još i dalje Pete kukuriče u 5 ujutro, al dobro i doć ce red na nji. Mi smo bili vridni sidilo se po celu noć i prelilo dok je i ovaj broj ugljedal svetlo dana, ma je brajne je !

www.stajnica.com

Priče iz Ličkog kraja

Web časopis Ličkih priča i dogodovština žitelja ispod Velike i Male Kapele .

Uredništvo:

Ana Biškupić -Brinje
Branka Pavlović -Zagreb
Tom Perković (Štenta) -
Canada

Dizajn & Editing

Tom Perković (Štenta)

Priče iz Ličkog kraja besplatno web izdanje izlazi jednom mjesečno.

Izvor fotografija www.stajnica.com, facebook, internet, privatna arhiva.

©All rights Reserved

Kako smo Vam najavili i prošli put tako cemo jopeta vam reć i vaj puta da u ovom broju donosimo vam puno lipih stvari. Je bome nećemo vam sad sve napočetku izdiktirat. Prelistajte ako ste jos kadi na moru il u kakovoj debeloj ladovini pa ćete jimat ča za pročitat. Ajde onda kad je već tako samo nakratko da škicnemo, od sad u svakom novom izdanju pripovidat ćemo Vam o našem kraju da se bolje upoznate sa nama i našim okolnim mestima odakle smo i ča smo, a znamo da pogotovo to će interesirat naše ljude po belom svitu da ča pročitadu o svom mestu. Vodekara smo uvijek za Vas, javite nam se kako Vam se ovo naše pisanje i slikanje dopada, a i nemojte zaboravit da nam pošaljte ku sliku i napišite ča zanimljivoga pa ćemo i Vas objavit.

Lipo vas pozdravlja uredništvo Priča iz ličkog kraja!

Vaši ispod Velike i Male Kapele

Cure i dičaci

*Tamo gdje me srce vuče
za čim gine, zbog čeg tuče
što je drago oku mom
to se mjesto zove dom.*

Miroslav Škoro

U ovome broju.

Danas je tako, a nekada je bilo vako.

Otkud ČA u brinjskom kraju?!

O narode, da vam pojasnim otkud u našem kraju ČA. To nije ništa čudno našem narodu, ali ima onih koji se često čude našem govoru i vrlo ga često pripisuju dalmatinskom ili istrijanskom govoru. Mi koji

pričamo Priče ličkog kraja, iz brinjskog smo kraja i ne bi vjerovali da svako selo u toj maloj sredini ima svoj poseban naglasak po čemu se razlikuju i čime čine poseban dijalekt svog mjesta. A dalje procitajte u ovome broju !

Da se bolje upoznamo.

Kako god smo Vam najavili da ćemo pisat o nasim mestima tako će I bit. U ovome broju morete vise doznat, spoznat I naucit o mestu Stajnica I Letinac. Popripovidat ćemo malo po nasi a I malo po gospodski tj. Knjizevnim jezikom tako da za strane ljude bude lakše mada moremo Vam iskreno reć

da nam Elektronska pošta dolazi iz svi stran svita i da se ovo jako sviđa i ljudima kji su iz drugi mesta i regija pa nam se zafaljujedu ča drzimo do svoga i upoznajemo i njih u ovaj prelupi Podkapelski kraj. A priče sljede u nastavku ..

"Jedno od najvećih bogatstava brinjskog kraja je njegov čakavski govor, koji se uspio sačuvati još od predturskog vremena uz relativno male izmjene"

Domaći recepti tete Kate

Je bez ovoga siguno nebi bilo interesantno . I u ovome broju će Vam teta Kate izdiktirat ono ča joj lezi na vr' jezika a uzput ćete i dobit još jedan pravi Lički recept ispod Kape-

le ličke gore zelene. Ako ste bas toliko znatizeljni i nemorete počekat, je onda prelistajte i pogledajte....

Iz starog albuma I bili su to ljudi, itd..

Podivnit ćemo o nasem Kud Brinje, pa onda Vam reć kako je bilo na proslavi Svete Marije Mandalene. Jima tu još i dosta fotografija i drugi interesantnih priča, šala i zgoda.

Predstavit ćemo Vam naše poznate ljude iz prošlosti i zavirit u Ličko prelo a bome i ostavit sliku Miseca, a na Vama je da pogledate.

Danas je tako, a nekada je bilo vako.

Otkud ČA u brinjskom kraju?!

Pripremila: Branka Pavlović

O narode, da vam pojasnim otkud u našem kraju ČA. To nije ništa čudno našem narodu, ali ima onih koji se često čude našem govoru i vrlo ga često pripisuju dalmatinskom ili istrijskom govoru. Mi koji pričamo Priče ličkog kraja, iz brinjskog smo kraja i ne bi vjerovali da svako selo u toj maloj sredini ima svoj poseban naglasak po čemu se razlikuju i čime čine poseban dijalekt svog mjesta. Stalni mještani tog kraja, znaju točno po govoru, naglasku, prepoznati jel čovjek iz Jezerana, Stajnice, Brinja ili bilo kojeg obližnjeg mjesta.

Tako da, od sada, ne pitajte kakav je to naš govor i dal se to sprdamo sa ličkim GOVOROM!

Gospodin Nikola Tominac, vojni povjesničar u svojoj knjizi „Stajnica i okolica“ napisao je jedno poglavlje pod nazivom „Stajničko čakavsko narječje“, a ja ovdje prenosim dio:

„Jedno od najvećih bogatstava brinjskog kraja je njegov čakavski govor, koji se uspio sačuvati još od predturskog vremena uz relativno male izmjene. Kako su se na ovom području ispreplitala brojne kulture, vlastodršci, vojske i ostalo, tako je postupno došlo do djelomičnih promjena narječja iz predturskog vremena. Kraća analiza sadašnjeg rječnika upozorava na ispreplitanje nekadašnje stare hrvatske čakavštine sa riječima vanjskoga porijekla, koje je žiteljstvo ovoga kraja poprimalo ovisno o povijesnim okolnostima. Ustrojem Vojne krajine i dolaskom Habsburgovaca sve je više pohvaćenih njemačkih riječi trajno ušlo u klasičnu čakavštinu, da bi u doba relativno kratkotrajne Napoleonovne vladavine ostalo ponešto i francuskih riječi. Dugotrajne vojne i političke veze Hrvatske s Mađarskom, zanimljivo je ustvrditi, nisu u brinjskoj čakavštini ostavile značajnijeg traga, relativno više njih talijanskoga su porijekla, zahvaljujući utjecaju Venecije iz obližnje Dalmacije, a i pokoja je latinska riječ ušla u svakodnevni govor utjecajem crkve, ali i doseljavanjem iz Primorja.“

(Nikola Tominac: Stajnica i okolica, Zagreb, 2004., str. 315-322)

U našim pričama vrlo često ljudi reaguju kad vide ikavicu ili ekavicu, ali koliko god se to činilo nestvarno, upravo široka lepeza našeg govora čini bogatstvo našeg dijalekta neprocjenjivim.

Danas je tako, a nekada je bilo vako.

Andrea Halgota, naša Stajničarka, ali i veliki poznavatelj hrvatskog jezika budući joj je i uža specijalnost, u jednom je komentaru napisala poduži osvrt na taj naš vrlo specifičan govor:

Prije svega treba vErovati izvornim govornicima, a osobito prije negoli nekoga za nešto optužite. Ako niste sigurni u ono što pišete, lipo zavirite u bilo koji stručniji rad naših dijalektologa i naći ćete čitavo poglavlje o ikavsko-ekavskom refleksu jata (poznatog kao "rogato e") još iz praslavenskog jezika. Jakubinskij i Meyer jako lijepo pišu o tome i čak daju izvrsnu tablicu koja opisuje slučajeve kada se "jat" reflektirao u "e". Ukratko: ako iza njega dolazi neki od sljedećih suglasnika (ili skupina suglasnika): t,d,s,z,n,l,r,st,zd. Evo primjera: vetar, ded, testo, rezati, delo, koleno, mera, vesti, zvezda...

Kao izvorni govornik (majka mi je rođena u Stajnici, a i ja živim ovdje dobrih 10ak godina) potvrđujem da je tako. To što ste to "e" konotirali kao srpsko i vrlo vjerojatno zbog toga napadate administratorice ove stranice, nije nikakav argument. Štoviše, što ako vam kažem da se prije latinice na ovim prostorima itekako koristila cirilica još u 13.stoljeću te da je ona staro hrvatsko pismo? Pokopat ćete me Ali, istina je! Hrvatski je jezik bogat dijalektima, narječjima, govorima, idiomima i na nama je da ih sačuvamo i ponosimo se njima. Govorite i pišite te dopustite svojoj djeci da govore bez ikakva srama svojim govorom, jer dragi ljudi, on izumire kao što izumire naš narod.

U drugom pak komentaru jedna gospođa iz Brinja kao odgovor na prethodni komentar čovjeka koji je smatrao da se sprdamo sa govorom Like napisala:

„Brinje ima pomiješane riječi, ima i ikavicu i ekavicu, npr. ja cu reć za mlijeko mliko, a za bijelo belo tako da je to sve ok.“ (Marina Bubljić Draženović)

Sve te i slične komentare itekako lajkamo jer se njima potvrđuju naše izjave i širi znanje o postojanju takvog govora u tom malom brinjskom kraju.

Da se bolje upoznamo.

Stajnica

Pripremio : Tom Perković (Štenta)

Selo [Stajnica](#) nalazi se na sjevero-istočnom dijelu današnje općine [Brinje](#), odnosno na krajnjem sjeveru Like. Ovo je područje tipični krš, koji obuhvaća kraško Stajničko polje sa okolnim brdskim predjelima i potok Jarugu koja ponire nedaleko od [Jezerana](#). Stajničko polje nalazi se s južne strane obronaka planinskog grebena Male Kapele. U slikovitim kontaktima s okolnim šumovitim planinskim područjima daje prekrasne pejzaže. Ukupne je površine porječja 63 km²

©T.Perkovic

Sa zapadne strane nastavlja se Crnačko polje, površine porječja 34 km², sa susjednim mjestima Jezerane i Crnač. Sa istočne strane je Glibodolsko polje površine porječja 46 km². Na zapadnom ogranku Glibodolskog polja razvilo se naselje Lipice, koje je u starijoj povijesti bilo u sastavu Stajničke župe. Kasnijim razvojem odvajaju se u samostalnu župu. Stajnica se sastoji od nekoliko samostalnih, pretežito patronimičkih, zaselaka koji su se smjestili na rubovima Stajničkog polja. Sa sjeverne strane su Porkulabi, Kolišće, Rajkovići, Krznarići, Šmiti, Dumenčići, Majtinići, Sveti Petar, Vučetići i Čarapovo Selo, na istočnom rubu polja nalaze se Ujaci i Tominčeva Draga, dok su sa južne strane smješteni Žižići, Brdo, Požari,

Murkovići, Mesići i Štefanići.

Na okolnim brdskim područjima postoje prostrani planinski pašnjaci i livade koje su od pamtivijeka koristili stajnički pastiri. Gornja Stajnica imala je pašnjake i livade kao što su Mekote, Brezovača, Dolac, Črnetićka, Strmar, Petrovićeva biljevina, Velika i Mala Mrkovina, Slime, Strižakovica, Javorovka, Krševine a Iznad južne strane polja nalaze se također bogati pašnjaci kao što su Kopanje, Veliko kopanje, Kalun, Medvidnjaci, Šprajčeva javorovka, Mašićevi krči, Pavlakovo itd. U blizini Stajnice prolazi vrlo važna državna cesta koja spaja sjever i jug Hrvatske: stara Jozefinska cesta Karlovac-Senj, te nova autocesta "Dalmatina" - Bosiljevo-Sveti Rok. Planinski masiv Velika i Mala Kapela probija najdulji tunel u Hrvatskoj ukupne dužine 5.860 metara. Prometni pravci kroz povijest duboko su utjecali na razvoj ovoga kraja, ali i na njegovu propast, osobito kada su izgrađeni alternativni cestovni i željeznički pravci prema Rijeci odnosno Splitu.

Da se bolje upoznamo.

Stajničko područje predstavlja značajan i dragocjen izvor velikih količina kvalitetne pitke vode. Glavni vodotok je Stajnička Jaruga koji se vodom opskrbljuje iz nekoliko izvora. Da bi se predmetno izvorište ekološki sačuvalo, u pripremi je donošenje odluke o zonama sanitarne zaštite. Osim Žižićevog vrila postoji Čabranovo vrilce, Štentićevo vrilce, Murkovićevo vrilo i Rupa. Prema zapadu nalaze se još Franićevo, Mesićevo i Štefanićevo vrilce. U sredini polja postoji Grmljavina a sa sjeverne strane polja je Markarova pećina, te prema istoku Vučetićevo vrilo, Palamentova jama Plažanićeva baserka, Čarapov bunar i izvor na Sebrdama. Oni su aktivni za vrijeme jakih padavina, prvenstveno u proljeće i jesen.

Stajničku dolinu karakterizira izrazita ozelenjenost krajolika, tako da cijeli prostor stručnjaci definiraju kao

"ozelenjeni pokriveni krš". U brdskom dijelu prevladava vrlo bujna vegetacija sastavljena prvenstveno od bukve, smreke ili omorike, javora te u manjoj mjeri hrasta kitnjaka.

Osim biljnog svijeta, nezaobilazno je ne spomenuti vrlo bogati životinjski svijet, koji zajedno s biljnim stvara prirodne ekosustave. Od životinjskog svijeta posebno mjesto zauzima divljač, koja obitava na ovom području, a gospodarenjem kroz

lov ima privredni karakter, koji se

ostvaruje u lovnom turizmu. Od životinja najpoznatiji su vuk i medvjed. Naše područje najpoznatije je po čovječjoj ribici koja živi u vječnom mraku podzemnih prostranstava. Taj čudan i rijedak stanovnik, mala blijeda životinja, obla tijela, slabih, zakržljalih nožica i očiju skrivenih ispod kože naseljava pojedine naše podzemne objekte poput Markarove pećine. Ona je endem naših krajeva. Živi isključivo u našem kršu. I zaštićena je u cijeloj našoj zemlji. Stajnica je poznata i po crnom daždevnjaku, bjelouški, zelembaću, sljepiću, poskoku, ričovki, živorodnoj gušterici i pastrevi. Potok Jaruga je bogat i riječnim rakom. Sadašnje stanovništvo uglavnom se bavi poljoprivrednom proizvodnjom i stočarstvom. Za prehranu stoke osim travnih smjesa uzgaja se lucerna i crvena djetelina. Od ostalih kultura uzgaja se prvenstveno krumpir, ali još uvijek ekstenzivno, iako postojeća tla i klima pogoduju njegovom intenzivnom uzgoju. Ječam, zob, pšenica i kukuruz uzgajaju se u manjim količinama. Proizvodnja voća uglavnom se svodi na šljivu koja se uglavnom koristi za proizvodnju rakije.

Na potoku Jarugi postoje povoljne mogućnosti kvalitetnog razvoja športsko-rekreacionog ribolova i razvoj malog ribarstva. Turizam bi mogao razviti i proizvodnju hrane koja je specifična ovom podneblju: pastrva, janjetina, kozji i ovčji sir, ali i "Škripavac", basa, kiselo mlijeko, palenta, kupus, kiselo mlijeko, ljekovito bilje, domaći med, gljive, divljač i rakija.

Dobro nam došli !

<http://www.stajnica.com/stajnica>

Da se bolje upoznamo.

Letinac

“U Letincu mило zvono tuče tamo mene moje srce vuče.”

Pripremila: Ana Biškupić

Letinac, to malo mesto, smestilo se 8 kilometri do Brinja, okruženo šumom te drugim mestima; Lipicama, Glibodolom, Drenovim Klancem možemo reć i Dabrom te Brinjem. Davni 70-ih godin po nekim zapisima brojalo je preko 650 ljudi. Danas 40-ak godin poslje taj broj je sada oko 100-injak. Nažalost, svake godine sve manje i manje.

“Oj Letincu oko tebe venac u tebi se goji moj suđenac”

Vozeći se uskom cestom, kroz brojne zavoje koje prate zarasla polja i ponegdje neošišane živice, ne možemo ne vidit i brojne napuštene kuće, štale, dvorišća. Samo su neke od nji pretvorene u kuće za odmor al to je sve niš, kako je po priča i sjećanji stari ljudi to nekad bilo.

E dite moje, da morete samo vidit kako je to prije bilo, ča ljudi, ča blaga, ča omladine. Pa na Svetog Antu, kad se no pod lipom kolo uvati pa pisma, pa ples, takovog zbora ni daleko bilo. Dite rat je sve uništil.

Ovi dan je bil Sveti Ante. Bila sam, ko i svake godine. Sićam se ja prije dok sam manja bila tog slavlja, doduše ne nako ko ča je baba rekla jer je to sve nakon rata manje bilo al ipak je bilo malo plesa i pisme, bar je KUD znal malo popivat i poplesat. U subotu je bila puna crkva naroda, nemogu krivo reć i vani je ljudi bilo, i bil je nekakav štand sa pićem doli kod vrila, ali ni to niš ko prije. Kad je maša završila, prvo ča sam vidila, bila je ta lipa. Ta lipa pod kojom se prije kolo jigralo, pod kojom se pivalo i veselilo. Sad ona jadna čeka, čeka već godinama da se malo pisma okrene al niš

Da se bolje upoznamo.

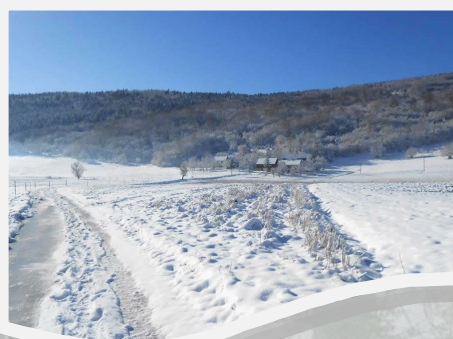

*Letinac
sv. Ante*

nažalost napuštena. Nju sam posjetila prvi put prije par godin i jako je žalosno da ta crkva, to sveto mesto je tako napušteno i prepušteno propadanju. Kažedu ljudi da je na mestu Svetog Roka davno prije bil pavlinski samostan ča je jako moguće jer je župa osnovana davne 1807. godine a crkva Svetog Ante sagrađena 100 godin kašnje. Pored napuštene crkvice postoji i mala kapelica posvećena Svetom Duhu. Ona se vidi sa ceste, beli se kroz šumu kad se ide prema Letincu, jer je narod održava. Župna crkva je u Domovinskom ratu bila dost oštećena al je nakon toga odma i obnovljena. Danas crkvom upravlja velečasni iz Brinja i svake nedilje je maša. Da ni te maše, crkva bi se otvarala samo za sprovode i blagdan Svetog Ante.

“Oj Letincu selo u dva reda iz daleka ko Zagreb izgleda”

Uz brojni narod prije, Letinac je bil podiljen u brojne zaselke. Idemo nekakvim redom:

Bublići, Plašćica (Vranići, Koričići, Kalanji, Rajkovići), Biškupići, Gornja Plašćica (Kušanići, Karakaši, Juzi), Raškov Klanac, Pađeni, Brkići, Lasići, Čuče, Levari Grad – Lokmeri, Žutići, Šimići, Balte, Matešići, Krznarići, Fumići, Rajkovići, Perkovići, Vičići. Ako sam koga zaboravila nek se ne ljuti. Moglo bi se tu još pisat toga ali je najvažnije rečeno.

“Oj Letincu morat ću te slikat nemogu te zaboravit nikad”

Iz starog albuma

čini mi se kao da sam budna sanjala...
Slike iz prošlosti pred očima mi prolazile
i sve uspomene taj tren su oživjele

priče iz ličkog kraja

Iz starog albuma

Pripremila: Branka Pavlović

Mandalena u Stajnici

Stajnica, maleno selo u podkapelskom kraju, poznata je po malonogometnom turniru koji se već dugi niz godina održava povodom proslave blagdana svete Marije Magdalene na Brdu. U početku je to bio susret ekipa Stajnice, Jezerana, Lipica, Križpolja i Brinja da bi 1979.god. prerastao u turnir športske igre cijelog otočkog kraja. Ubrzo je postao poznat i na širem području. Ekipe koje sudjeluju na turniru dolaze iz Otočca, Gospića, Josipdola, Senja, Rijeke, N.Vinodolskog, Drežnice, Siska, Dugog Sela i Zagreba. Turnir je povremeno padao u krize, ali se zalaganjem i entuzijazmom vratio staroj slavi. Glavni organizatori turnira nekad su bili: Zdravko Vuković-Šare (pok.),

Mile Perković-Dara, ZK Stajnica, a potom Ivica Murković-Mura koji organizaciju uspješno i danas vodi. Svega toga ne bi bilo da nema sponzora: Općina Brinje, MO Stajnica i ZK Stajnica, te brojni obrtnici i ugostiteljski objekti. Organizator navodi da mu je najveći izdatak i poteškoća u organizaciji, nabavka šatora stoga apelira na potencijalne sponzore posebno na tom

aspektu. Koliko god pričali da više ništa nije isto kako je nekad bilo, ali upravo ovakvi događaji okupljaju narod rasut po svim krajevima svijeta. Upravo ovakvim organizatorima

treba biti podrška da u organizaciji istih ne posustanu jer zahvaljujući njima čuje se i zna za malena sela poput Stajnice.

Iz starog albuma

Godine prolazidu, naroda sve manje, ali tradicija se čuval

Iz starog albuma

KUD Brinje: „Mi smo jedna vesela družina, ki nas čuje nek nam se raduje!“

Pripremila: Biserka Draženović

KUD Brinje osnovan je 1978. godine. Od tada do danas kroz društvo su prošle mnoge generacije Brinjaka. Sada društvo broji tridesetak članova što aktivnih što podupirajućih. KUD radi u folklornoj sekciji. Njeguemo brinjske i ličke običaje, govor i narodnu nošnju.

Do sada smo nastupali na brojnim smotrama folklora kako na državnoj razini tako i na županijskim smotrama, a imali smo i nastup našim ličanima u inozemstvu te Hrvatima u BiH.

Nastupali smo na međunarodnoj smotri folklora, vinkovačkim jesenima, đakovačkim vezovima, brodskom kolu, voloderskim jesenima, valpovačkom ljetu, otočnoj smotri folklora na otoku pašmanu. Bili smo u gostima našim ljeljama. Gostujemo na raznim manifestacijama i proslavama našim ličanima diljem lijepe naše.

Naše običaje nastojimo zabilježiti da bi ih očuvali za buduće generacije pa smo tako snimili cd „Od zrna do kruva“. KUD također ima u pripremi još neke projekte o čemu ćemo pričati kad ugledaju svijetlo dana. Što se tiče rada KUD-a, moramo napomenuti veliki entuzijazam i ljubav članova KUD-a prema tradiciji i običajima našeg kraja, ali i napor u očuvanju ovog društva koji je jedini nositelj kulturnih zbivanja u našoj općini. Veliki problem nam predstavlja nedovoljna zainteresiranost osobito mlađe populacije da se priključe radu kud-a. Veliku pomoć u tome nam pruža osnovna škola koja ima folklornu sekciju i iz čijih redova nastojimo pomladiti naše društvo. Dio članova društva nalazi se na školovanju ili radu izvan općine Brinje pa su nam na raspolaganju samo vikendom. Još jedan od krucijalnih problema je nepostojanje profesionalnog glazbenika koji bi živio i radio u općini Brinje i učio naše mlade sviranju tamburice, višeglasnom pjevanju, crkvenom pjevanju itd...

Društvo ovog časa na raspolaganju ima dva svirača na tamburici „dangubici“ i to nam je jedina glazbena pratnja. Svi navedeni problemi nisu dovoljan razlog da ovo društvo ne nastavi s radom. Mi za sebe kažemo da smo jedna „obitelj“, da smo dobar spoj starosti i mladosti. Mi se družimo, pjevamo, plešemo, promičemo našu općinu gdje god idemo i tako ćemo to raditi i dalje, a sve one koji su zainteresirani za ovu vrstu javnog djelovanja da nam se pridruže. Bit će vam lijepo kao što je nama. Zato jedna naša za kraj: „Mi smo jedna družina vesela, ki nas čuje nek nam se raduje“.

Priča iz ličkog kraja

Zelena oaza na Ličkome kršu

Pripremljeno: Tom Perković (Štenta)

Kako je doslo do imena "Stajnica"?

Stari ljudi ovoga kraja tvrde da mjesto Stajnica nekada se zvalo "Ostavnica" jer se već desetljecima ostavljaju ova ljepa polja, šume, pašnjaci i brda. Zašto ljudi napustaju Stajnicu?

Što tjerava ljude ispod ovoga podneblja da odlaze u daleki svijet i ostavljaju njive, pašnjake i brda koja ne škrtare plodom? Prešao sam par kilometara od Murkovićeve Pilane putem do Vujakov, a da nikoga nisam sreo da bi porazgovarao. Stajnica izgleda pusta, praznih polja u jeku ljeta, a kako se i vidi u brdima se nad'e po par ovaca sa jednim čobanom tamo gdje ih je nekada bilo pedesetak.

Šteta da prirodno bogastvo koje je podareno ovome Ličkom mjestu nema nikakvog utjecaja na poticaj i razvoj bilo kakve industrije da mjesto Stajnica koliko toliko stane na noge i oživi. Prirodna voda koja izvire na više mjesta poznata je kao jedna od najčistijih pitkih voda u Hrvatskoj, koja igra veliku ulogu u uzgajanju potočnih rakova i pastrve. Šuma koje ima u izobilju od bukve, jele, smreke i bora jedan je od dobrih izvora za poticaj izgradnju drvene industrije i prerade drveta kao što je i nekada poznati gospodin Murković obavljao i zapošljavao mnoštvo ljudi iz Stajnice i okolice. Sa izgradnjom Auto ceste Zagreb-Split koja prolazi kroz mjesto Jezerane dolazi do mogućnosti i ponude turizma za domaće i strane ljude kojima je tek kako potrebam svjež zrak i čista priroda koje na svu sreću Stajnica posjeduje u izobilju. U toku razgovora sa nekoliko ljudi primjetio sam da čak neki imaju i Internet pristup na svjetsku Web mrežu i elektronsku poštu, koja je danas nezamislivi dio komunikacije u savremenom svijetu.

Ova Stajnička priroda smještena ispod same Velike Kapele bogata tišinom a poremećena tek kojim zvukom traktora, motorne pile i zvona praporača iz daljine godi čovjeku. Čistota zdraka žudno se uvlači u svaku poru, kao što se požudno udišu gutljaji hladne vode sa svježeg Štentinog Vrila na kojem je moj djed Toma u davna vremena mlio žito na vodeno kolo uz lampu petrolinku sa pjesmom daleko u noć.

Zasto sam u daljini sa foto kamerom u rukama i bacio pogled iznad Jablanova u kojima su se utapljali posljednji sunčani zraci, ugledao to prekrasno šumovito Brdo iznad Štentićevog Vrila i pomislio samo jedno.

"Niti ja u dalekoj Kanadi, niti toliki drugi koji su napustili svoju Stajnicu, nikad neće moći zaboraviti ovu prekrasnu "Zelenu oazu na Ličkome Kršu".

Priča iz ličkog kraja

Što ljet^vo bliž^ve je, srce jač^ve tuč^ve
Sve viš^ve zav^vič^vaju vuč^ve!

priče iz ličkog kraja

Priča iz ličkog kraja

Pripremila: Branka Pavlović

Zaustavi se vetre da te nešto pitam

Zaustavi se vetre da te nešto pitam
Nu mi reci, Bog ti daj, da više ne skitam!

Kako je tamo preko Kapele?
Jesu li mi rožice uvele?

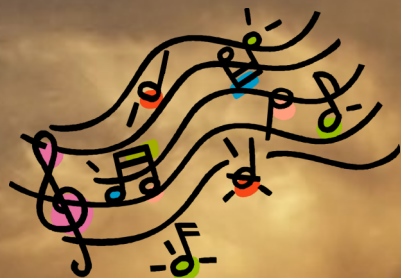
Kako je u onom mom malom selu?
Dal se sabiredu mladi u prelu?

Zavija nešto, ko vučina stara,
Kad ono vetar odgovara:

*"Ča da ti kažem, kad već znaš sama
Preko dana kako tako, a uveče tama.*

*Retko se kadi cika i vika čuje,
Najviše tišina selom odjekuje."*

Nostalgija mi ne da mira
Misli mi u moje selo tira.

Tete Marice "nuglič"

Ko Bog da!

Ovi miseci je dosta zborov u našem kraju. Antonjeva u Letincu, Jivanja u Lipica pa Petrova, Karmela i Mandalena u Stajnici... Da ni ti svetac i da nisu baš po njimi te naše kapelice dobile imena bome ne bi bilo ni zborov. Za sve trebamo zafalit samo dragom Bogu.

Kakova druga vera?

Sidim ja u kući, kad evo ti neki odrpanac dojde mi pod prozor. Nekakovi dvoje s nekakovi knjiga se tamo uzmaivali. Ajde nemogu reć bar su me lipo pozdravili, a onda počeli nešto nabrajat i ispitivat me u ča ja verujem, a ja bome odma njimi rekla:

„Od kad znam za se meni su utuvili da sam vere rimokatoličanske, jeste me dobro čuli, RIMOKATOLIČANSKE i tako će bit dok ja znam za se!“.

Vidim ja da oni ne popušćadu pa navrli na me, a meni to već išlo za živce. Ni ne znam ča su sve izmrljali, nego sam manula s ovom šljukom i rekla im:

„Znate ča, ote kamo god znate od mene! Ma ja nemam vremena pomolit se kako treba svom Bogu, a ne da ću tom vašem!“

Dica, nemojte da vas ki okriće od onoga ča su vam zasadili od kad ste se rodili! Ke vere jeste da jeste, ali se nje držte, jeste me čuli! Nikakovi s knjiga i mile lale oko vas neka vas ne smunjenidu!

Bili su to ljudi

Pop Marko Mesić

Pripremio : Tom Perkovic (Štenta)

"Mislim u utorak pojt i u Liku..."

Ipak, ovdje moramo nešto više reći o jednom izuzetnom čovjeku toga vremena- duši tog povijesnog i veličanstvenog pokreta, hrabrom, neustrašivom brinjskom župniku i senjskom kanoniku, popu Marku Mesiću (1640.-1713.) U vrijeme oslobođenja Like i Krbave brinjski župnik bio je upravo pop Mesić. Kao župna crkva služila je tada tvrđavna kapela Presv. trojstva. I upravo je 1689. Marko na ruševinama samostanske crkve započeo podizati zidove buduće župne crkve Uznešenja Marijina. Tijekom izvođenja tih radova imao je dosta problema s pojedincima iz senjske biskupije. Dana 25. srpnja iste godine piše on u Senj da su zidovi crkve već podignuti, grede, rogovi i daske nabavljeni, "ali crkvu neće pokrivati prije nego dode o. Marin, da mu se poslije ne bi prigovaralo da zidovi nisu dovoljno visoki". No prekid radova imao je važniji razlog. Marko se u to vrijeme sprema da ide poučavati i krstiti Turke u Liku, a iz Senja mu poručuju da ne prekida s gradnjom župne crkve. (Bogović, Crkvena obnova...) Ipak Mesić se javlja 25. srpnja 1689. godine, senjskom vikaru, kanoniku Stjepanu Božiću kako ipak odlazi u Liku i Krbavu. "Mislim u utorak pojt i u Liku... Ovo je Crkva živa kamo ja odem i potribuje okolo onih duš truditi se (više), nego okolo crkve koja kada je početa oće se i sversiti s vrmenom." Ujedno moli da bi mu jednog svećenika za pomoć dali (Lopačić, Spomenici..., knjiga II, str. 395.). Međutim, vikar mu u početku ne dozvoljava odlazak zbog gradnje brinjske crkve ali i drugih razloga. Obavještava 16. listopada 1689. Karlovačkog generala zašto mu to brani. Smatra da zbog njegovih velikih aktivnosti u Lici "dva senjska kanonika Domazetović i Rubčić već preko godine danah na stročak kapitula u Brinju službuju" (Sladović, str 179, Lopačić, Spomenici..., knjiga II, str. 396.)

Pop Mesić zasigurno je smatrao da se u Lici otvaraju pastoralne prilike kakvih nije bilo već nekoliko stoljeća. Ako se ukazane prilike odmah ne iskoriste, propušteno se kasnije više neće moći nadoknaditi. Marko je imao onu duboko vjerničku, domoljubnu i izrazito humanu dimenziju. Bio je on dušom i tijelom domoljub, ali je pokazao istancani osjećaj za pravdu prema svim stanovnicima bez obzira na vjeroispovijest. Nalazio je izlaz i u najzamrčenijim pitanjima jednostavno zato što je bio svjestan svoje izuzetno odgovorne misije. Vjerojatno uz pritisak vojnih vlasti Mesić ipak dobiva sve potrebne dozvole iz Senja i kreće u misionarstvo.

Svećeničko dostojanstvo toga čovjeka, njegov vojnički značaj i imponirajući ugled, njegov utjecaj među stanovništvom u tim izuzetno teškim vremenima, kao i humani postupci prema zarobljenima, ranjenima i podčinjenima, mnogo su pridonijeli širenju katoličke vjere, te zaštiti nacionalnih interesa i zapadne kulture na ovim prostorima. (Fras str 129.).

Predaja kaže da je pop Mesić prije pohoda na Liku i Krbavu ispred stajničke kapelice na Kolišću postrojio svoje vojnike, održao im izuzetno domoljuban govor i sa njima krenuo preko Dabra i Otočca prema Lici.

Bili su to ljudi

Mile Perković - Žrdonja

Jedan od najjačih muškaraca u Lici

Pripremio : Tom Perković (Štenta)

Ljudi koji su odrasli u ovim teškim i surovim uvjetima bili su izuzetno snažni. Surov okoliš i neimaština činila je tadašnje muškarce fizički snažne i otporne na zahtjevne poslove koje su obnašali. To se posebno odnosilo na izuzetno teške šumske radove za koje je trebalo imati veliku snagu i izdržljivost. Tako je među tamošnjim muškarcima postojala stalna potreba za dokazivanjem tko je snažniji, i to je postalo dio njihovog ponosa i časti. Za slabe muškarce jednostavno nije bilo mjesta u takovom okruženju. Dignuti teret od stotinjak i više kilograma to je bila normalna pojava, ili pripremiti u jednom danu osam prostornih metara drva u šumi po jednom radniku! Danas uz mehanizaciju ta je norma daleko manja. Po iznimnoj snazi bio je poznat Mile Perković - Žrdonja, koji je između svjetskih ratova živio u Stajnici. Bio je skroman čovjek, privrđen svojoj obitelji i nesklon isticanju, tako da tu svoju fizičku osobinu nije želio daleko bolje i financijski isplativije iskoristiti. O njegovoj se golemoj snazi nadaleko čulo. Podizao je terete preko dvjesto kilograma, ili gurao balvane volumena od nekoliko kubnih metara.

Tako je jedan Gospićanin - isto snažan čovjek - htio upoznati našeg Žrdonju i okušati se s njime u snazi. Jednog dana dođe u Stajnicu i slučajno ga sretne na polju u spremanju sijena. Zapita ga gdje zivi taj snazan čovjek. Ovaj podigne "žrd" - komad drveta dugacak oko 4 metra i debljine petnaestak centimetara, kojim se osiguravalo sijeno nakon utovara u iz kola -uzme ga za njegovu tanju stranu i pokaza njime prema svojoj kuci. Kada to ugleda Gospićanin, okrene se i hitrim korakom udalji, zapitavši se kakva je to ljudska snaga kada teski žrd diže jednom rukom poput štapa. Naravno da je odustao od daljnjeg traženja Žrdonje kada je vidio kakvi sve snagatori i gorostasi žive u Stajnici. Perković je po ovom događaju dobio nadimak - Žrdonja.

<http://www.stajnica.com/node/456>

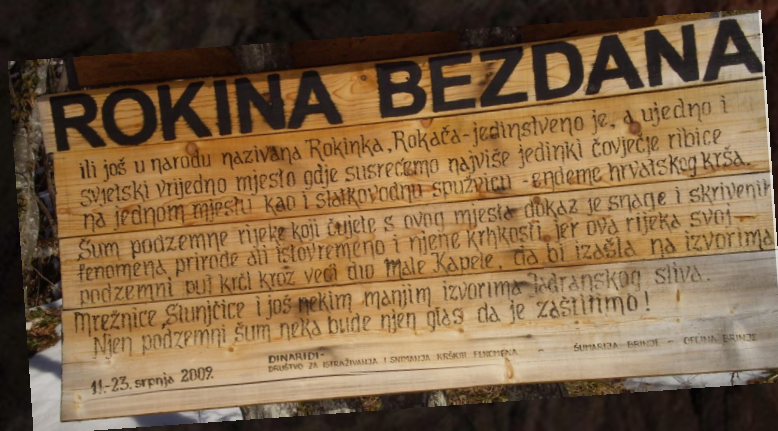
Priča iz ličkog kraja

Rokina Bezdana

Pripremio : Tom Perković (Štenta)

Rokača, Rokinka ili kako je već tko zove, odavna je poznata žiteljima Stajničkog polja, Jezerana i Brinja, a speleolozima kao jama s do sada najvećom podzemnom rijekom u nas. Nalazi se nedaleko od Jezerana, između dviju Kapela, i od davnina je pobuđivala zanimanje ljudi. To je vertikalna jama znatnih ulaznih dimenzija, 22x12 metara, iz koje se čuje gromoglasna tutnjava vode s njezina dna, i koju prati legenda o babi Rokači koja je u nju upala i skončala svoj život (najvjerojatnije joj otud ime).

Prvi put su u nju ušli speleolozi, članovi Speleološkog društva Hrvatske pod vodstvom Drage Pavličevića, u kolovozu 1960. godine, za vrijeme speleološkog pregleda Male Kapele. Oni su tada sišli samo 40 metara duboko. Godinu dana poslije, 3. srpnja 1961., pod vodstvom speleologa Hrvoja Malinara iz SO PDS Velebit, četvorica speleologa spustila su se na dno 102 metra duboke Rokine bezdane i došli na obalu do tada, a i danas poznate najveće podzemne rijeke u Hrvatskoj koja se može dignuti i do tridesetak metara.

SO HPD "Željezničar" iz Zagreba, od 3. do 7. listopada 2002. godine trasirao je bojom vodu koja ponire u ponorima na Stajničkom polju ispod tunela "Mala Kapela". Nisu bili iznenađeni kada se boja poslije dva dana pojavila u gornjem toku Rokine bezdane i potvrdila teoriju da vode koje poniru u Stajničkom polju prolaze kroz Rokinu bezdanu.. Je li trebalo toliko vremena i povišena voda u podzemlju(zima-proljeće i topljenje snijeg!!!) da boja iz ponora u Stajničkom polju prođe kroz

kanale Rokine bezdane i pojavi se na izvoru Slušnice (Rokina bezdana i izvor Slušnice udaljeni su 31,0 kilometar zračnom linijom) i negdje na Plitvicama iznad špilje Vila jezerkinja?! (Rokina-Plitvice-Vila jezerkinja - udaljenost 36,5 kilometara zračnom linijom).

Osim čovječje ribice otkrivena je i dosad najbrojnija kolonija slatkovodne spužvice u Hrvatskoj. To je jedna od 8 postojećih kolonija na svijetu, a sve kolonije su smještene u Hrvatskoj.

<http://www.brinje.hr/>, <http://www.ddiskf.hr>

Priča iz ličkog kraja

Čovječja ribica (*Proteus anguines*),

Pripremio : Tom Perković (Štenta)

Živi u podzemnim vodama dinarskog krškog reljefa. Slovenije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine te Crne Gore. Stanovnik je podzemnih rijeka i jezera krškog dijela Dinarskog gorja. Kod nas je ima u Istri, Lici, uz rijeku Krku te uz rijeke Cetinu, Vrljku, Maticu i Neretvu. Preferira mirne vode bogate kisikom i niske temperature koje variraju od 6 do 12°C. Na površini se nađe samo za vrijeme jakih kiša, kad je bujice izbacе na svjetlo dana. Hrani se vodenim račićima, crvolikim životinjama, ličinkama kukaca i mekušcima. Na niskim temperaturama (nižima od 15°C) rađa žive mlade a u toplijoj vodi odlaže jaja.

Na području Stajnice i okolice Čovječja ribica nalazi se u „Markarevoj Pecini“ i Rokinoj Jami u Črncu, tokom jeseni i ranog proljeca velike količine vode izbacuju Čovječju ribicu na površinu. God. 1960. ekipa speleologa s Prirodoslovno-matematičkog fakulteta na čelu s prof. Pavličevićem istražila je kompletno podzemlje ovoga kraja. Ekipa je boravila oko mjesec dana te izradila speleološke karte. Tom je prilikom otkrivena čovječja ribica u Stajnici u „Markarevoj pećini“. Treba napomenuti da je ova životinja do tada otkrivena jedino u Postojnskoj jami. Trajno je zaštićena Zakonom o zaštiti prirode.

Domaći recepti tete Kate

“Nu nemoj vršit, sedi doli”

E tako. Siguro pol vas koji vo čitate ni provalo naš lički
domaći svježi sir ili taj kako ga moderno zovedu
škripavac. Prvo ga je delala svaka kuća koja jimaj
blaga. Pod blagom mislin na krave ili ovce jer se od
njihovog mlika delaj sir. Sad ga retko ki dela jer je

malo blaga ostalo. Al ni koji ga deladu, deladu ga baš nako

kako treba i bome brzo i prodadu, jer nema sira do domaćeg. Džabe ti naj iz modernog dućana zamo-
tan u najlon I nikakov išaran papir kad to je sve umetno. Ali dobar domaći sir treba znat i napraviti. Ni
to tako lako. Evo jedan naš domaći recept od nase cure Ane Biškupić ispod Velike Kapele, a onda ću
vam na kraju reć još ništo pametno.

Pripremila: Ana Biškupić

Receptat za domaći sir škripavac!

1. Prvo i prvo treba ili par ovac ili jedna dobra krava da dojdemo do mlika. Znači, kravu ili ovcu u štalu, ćućnut ili sest i počet must. Zet ćemo naprimer kravu. Za pravi sir treba otprilike 12 litar mlika. Nakon ča pomuzemo kravu, presvuć ćemo se i pravo u kuhinju.
2. Pomuženo mliko ćemo uljat u jednu širu padelu i metnut sastrane na šparet da se grije.
3. E sad, sir se more delat sa sirišćem (to se kupije) ili sa ostikom. Mi ćemo naprimer zet sirišće. Na vu količinu mlika jima dost deci sirišća i to se ulje u padelu, promiša i ostavi da se grije.
4. Nakon otprilike sat vremena mliko se u padeli počne grušat. Tako grušano mliko dili se od surotke. Tad maknemo padelu sa špareta i polako s ruka vadimo no grušano mliko i stiskamo ga tako da nebude niš surotke u njemu. Kako vadimo i gnjavimo, valja sve i posolit i mećat u padelicu sa strane dok se sve ne povadi ča se zgrušalo. Za vu količinu mlika treba jedno šaka sitne soli.
5. Kad je sve zgrušano vani, celu tu masu još stisnemo, posolimo okolo naokolo, zamotamo u gazu i metnemo u kalup. To se sve stisne sa daščicom i stisne se u preši dok još surotke ne iscure. Tako stegnutu prešu ostavimo sa strane i za par sati premotamo sir i jopet stegnemo.
6. Najbolje da sir odstoji preko noći, ako se dela navečer da bude baš nako kako treba. Sir će više škripit ča u njemu ima više surotke.

E to je to. To je receptat za domaći sir od kravljeg mlika i delan sa sirišćem. Da, i ono obećano na početku recepta. Kako divanidu naši stari, za taj spominjani sir ima dvi zanimljive izreke. Kaže prva: Od sira guzica svira, a druga (koja će svimi bit draža): Od sira se tira.

Priča iz ličkog kraja

Zasel nuk babu pred kompjuter
pa joj divani:
"E vidiš baba ovde moreš
otvorit više prozora odjedanput"

A baba skoči
"Gasi to čudo, ubit će te promaja!"

priče iz ličkog kraja

Kaže ded nuku:
"Sakrij se eno učitelja, a ti danas nisi bil u školi!"

Nuk će na to:

Sakrij se ti, ja sam mu javil da si ti jutros umrl!

priče iz ličkog kraja

Dica ja već na visu spim...

Laku noć

priče iz ličkog kraja

A jes odabrala vrime
za ić flizerki!

Novci ostali njoj,
a trajnu vetar odnesal!

priče iz ličkog kraja

Zove gospoda radio pa kaže:
"Dobar dan!"

Voditeljica njoj: "Dobar dan, hoćete
nam se najprije predstaviti?"

Ona: "A ne, ne, radije bi ostala
anonimna!"

Voditeljica: "Zašto?"

Ona: "Je pa će opet bit Kaja rekla ovo,
Kaja rekla ono!"

priče iz ličkog kraja

O JIVA VEC MI JE
PREKIPLO TE
OPOMINJAT DA
ZATVORIŠ LESU
ZA SOBOM,
P.S AKO ME NI
KOD KUĆE, DOĆU

O ćaća ja bi večeras
malo izašal van...

"Odi ti, ali ja se s tim ne slažem!"

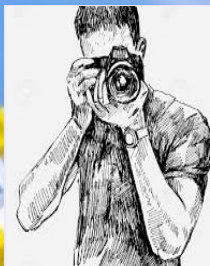
priče iz ličkog kraja

Kad su došli telefoni...
Ajme meni jel
zazvonilo, umjesto
da se javi, baba leti
pred ogledalo..
Ded viče
'O baba nu se javi!'
a baba odgovara
'Evo čekaj da koše naredim
ča znaš ki zove!'

priče iz ličkog kraja

Fotografija miseca

A kako bi bilo da Vam kažemo da I ovaj put Vam ostavljamo jednu bome lipu fotografiju ispod same Kapele? Mada smo raspršeni po celom svitu, al svima nama prije ili poslje desi se da:

"U snove često stari kraj mi dojde"

*U snove često stari kraj mi dođe
Jave se slike kao da su žive,
I opet gledam u tebe I sanjam
Ta zelena polja I kamenjare sive.*

www.stajnica.com

©Priče iz ličkog kraja